

Matkaraportti, Belgia 28.5.-2.6.2012

Pyramid-hanke

Tero Perälä, Seija Sampo

(Samalla matkalla myös LdV:n liikkuvuushankkeesta Yrjö Uurtimo)

29.5.2012 klo 10.30-15.15

Tapaaminen Europarlamentissa

Paikalla: Tero Perälä, Seija Sampo, Yrjö Uurtimo ja Niklas Hällberg

Sisältö:

Susanna Salovaara oli tullut sairaaksi joten Liisa Jaakonsaaren toinen avustaja Niklas Hällberg tuurasi häntä.

Aluksi keskusteltiin yhteiskuntatakuusta sekä pajoista yleisellä tasolla sekä syrjäytymisestä ja sen hinnasta yhteiskunnalle.

Paja-asioita ja sosiaalista syrjäytymistä käsitellään sosiaalivaliokunnassa, jossa Susanna on mukana. Niklas ei näistä asioista ollut aivan näin perillä. Hän toi esiin, että esimerkiksi Ranskan uusi presidentti oli sanonut että säästötalkoot eivät toimi, vaan on keksittävä muita ratkaisuja talouden parantamiseksi.

Budjetti muovaa EU:n toimintaa vahvasti, ja budjettia vuosille 2014-2020 hiotaan parhaillaan. EU:n sivuilta pitäisi löytyä MFF/OR haulla tietoa budjetin kehityksestä. Budjetin teko on erittäin pitkä prosessi sillä kolme tahoaa toivoo siltä aivan eri asioita: Komissio, parlamentti sekä jäsenvaltiot. Kysyttäessä siitä miten Suomen etuja parlamentissa ajetaan, oli Niklaksen vastaus hyvin muotoiltu: Päätöksissä haetaan Euroopan yhteistä etua, Suomea unohtamatta.

Tämän jälkeen esiteltiin tarkemmin pajatoimintaa EP:n alueella sekä puhuttiin siitä, millaisia töitä pajoilla tehdään sekä opinnollistamisesta ja minkälaisia tutkinnon osia pajoilla on mahdollisuus suorittaa. Puhuttiin myös PajaRock tapahtumasta ja sen merkityksestä, pajojen nykyisestä imagosta ja miten sitä yritetään muuttaa.

Keskusteltiin myös siitä miten avustavat työt ovat yhteiskunnastamme kadonneet, sekä Pajoilta Urille hankkeen tavoitteista ja töistä. Keskustelimme myös Jyväskylän Yliopiston tutkija Kimmo Niskasen väitteistä siitä että EU Parlamentissa on puututtu ns. "jojottelu" ongelmaan, eli siihen miten nuorten elämä pomppii nykyään työstä opiskeluun ja takaisin. Niskasen mukaan tämä on yhteiskunnallinen epäkohta, sillä tästä syystä nuoret eivät uskalla eivätkä pysty perustamaan perhettä, joten syntyvyys tippuu. Niklas ei asiasta tiennyt, mutta lupasi viedä viestiä eteenpäin Susannalle, ja pyysi tämän ottavan asiasta yhteyttä meihin.

Yrjöä kiinnosti tietää mitkä ovat sosiaalisen talouden näkymät Euroopassa tulevaisuudessa. Tämä asia on

kuitenkin erittäin vaikea hahmottaa, sillä kokonaisuus on niin laaja.

Niklas oli erittäin kiinnostuneen oloinen ja lupasi toimittaa terveiset ja esitellä asiamme ja hankkeemme eteenpäin Susannalle ja Liisalle.

30.5.2012 klo 09.00-16.30

Turnhoutin 1 päivä

Paikalla: Tero Perälä, Seija Sampo, Yrjö Uurtimo ja Bie Bijnens

Sisältö:

Bie haki meidät klo 09.00 hotellilta josta jatkoimme Herentaalsiin, jossa Astrid Janssensin kanssa pidimme workshopin WEB:n Work Experience toiminnasta sen vaikutuksista. Herentaalsin ympäristö oli erittäin hyvä kuntoinen ja ammattimaisen työympäristön oloinen, eikä siinä ollut normaalia "suojatyöpaikan" tunnelmaa. Toimintaan kuului Informatek (vrt. datanomi /ICT-asentaja), logistics assistant (vrt. lähihoitaja), adcotel (vrt. toimistovirkailija) sekä maintenance (vrt. kiinteistöhuolto). WEB auttaa työttömiä työnhakijoita Kempin alueella jotka etsivät pysyvää työtä. WEB tarjoaa koulutusta, työharjoittelupaikkoja sekä työpaikkoja. Kaikkiin palveluihin on saatavilla yksilövalmennusta henkilökohtaisiin ongelmiin sekä työelämävalmiuksien ylläpitoon. Työntekijöillä oli oltava 2 vuotta työttömyyttä alla ennen kuin he pääsivät WEB:n, josta heillä oli mahdollisuus saada 1 vuoden työsopimus. He saivat palkkatukea valtiolta, mutta osan palkasta tuli omasta tuotannosta. Aloista Logistics assistant oli muodostettu lyhyeksi tutkinnoksi, ja sen suorittavilla oli erittäin hyvät työllistämismahdollisuudet. WEB:n Herentaalsin toiminnasta 25% tuli omasta tuotannosta, joista suurin osa tuli tietokoneiden purku-, korjaus- ja jälleenmyyntipalveluista.

Tämän jälkeen siirryimme Turnhoutin toimipisteeseen, jossa pidettiin workshop koko Kempenin alueen pajatoiminnasta taloudellisista ja opiskeluiden näkökulmista sekä esiteltiin toimitilat. Täällä yksikköinä olivat ravintolapuoli sekä kierrätyskeskus myymälöineen. Ravintolasta käytettiin nimitystä "Social Restaurant". Bie esitteli meille WEB:n taustoja. Belgian yritysveroituksessa on yritysten mahdollista päättää mihin osioon yhteiskunnassa he käyttävät osan maksamistaan veroista. WEB oli saanut 11 yritystä tukemaan omaa toimintaansa heidän maksamallaan veroilla. Tämä tuotti WEB:lle noin 25% toiminnasta. Omasta tuotannosta tuli 25%, valtiolta 50%. Toimipisteessä oli n.100 valmentautujaa, Kempenin alueella oli yhteensä n.300 valmentautujaa. Vuositasolla valmentautujien määrä on kokoajan kasvava. Vuoden aikana pajan läpi kulkee n.1000 valmentautujaa, vertailun vuoksi Kaks´kättä pajan läpi kulkee n.150 valmentautujaa. Työntekijöitä WEB:ssä oli noin 300. Työttömyys Belgiassa oli 6%.

WEB:n valmentautumispalvelut jakautuvat kolmeen osaan: Work experience (työharjoittelu), Vocational Training (ammattillinen koulutus) ja työhön liittyvä ohjaus, jossa työpaikoilla käytiin antamassa vielä valmennusta sekä tukemassa työnantajaa byrokratiassa. Ammatillinen koulutus pyrkii vastaamaan alueen yritysten tarpeisiin joustavasti ja nopealla aikataululla. Tämä mahdollistuu sillä että koulutus järjestetään työpaikalla työtehtävään, kouluttajana on usein alan ammattilainen eli ns. mestari-kisälli periaatteella. Tätä toteutetaan usealla alalla esim. maalajilla, puutarhanhoitajilla, tekniikan alalla ja ravintola-alalla. Vaikka

ammattillinen koulutus on laajaa, sitä ei silti ole toistaiseksi liitetty ammatillisiin tutkintoihin, eli WEB:n järjestämissä koulutuksissa ei voi suorittaa tutkinnon osia. Tätä kuitenkin on pohdittu ja kehitteillä, mutta byrokratia on erittäin hidasta. Toiminnasta opiskelijat saavat vain kurssitodistuksen.

31.5.2012 klo 09.00-16.00

Turnhout, päivä 2

Paikalla: Tero Perälä, Seija Sampo, Yrjö Uurtimo ja Bie Bijmens

Sisältö:

Aamulla pidettiin palaveri projektiryhmämme kesken, jossa käytiin läpi eilisissä keskusteluissa nousseet kysymykset. Tämän jälkeen muotoilimme ja valitsimme sopivat kysymykset päivän workshoppia varten. Aamun palaverin jälkeen käytiin tutustumassa Turnhoutin keskustassa WEB:n kierrätyskeskuksen vaatemyymälään La Gangaan. Myymälä oli täysin ammattimaisen oloinen, ihan täysi vaatemyymälä.

Vakinaisten työntekijöiden kysymys nousi ensimmäisenä. WEB:ssä on 80 vakinaista työntekijää, joista 10-12 työskentelee hallinnossa, ja noin 70 ohjaus- ja neuvontatehtävissä, osa heistä on töissä myös projektiluontoisesti.

Tämän jälkeen siirryimme takaisin WEB:n toimistotiloihin, jossa pidimme workshopin ammatillisen koulutuksen ja työpajojen yhteistyöstä. Oppisopimuskysymys nousi esiin ensimmäisenä, eli onko Belgiassa oppisopimuskoulutusta. Koulutusta kyllä on, mutta hiukan erilaisessa muodossa. Opiskelu kestää 3-5 vuotta ja sinä aikana osan viikosta (1-2pv) he olivat koulussa ja osan viikosta (3-4pv) töissä. Palkkaa he eivät tänä aikana saa, vaan ainoastaan työttömyysturvan. Tätä myös toteutetaan vain joillain aloilla, eikä se ole kovin suosittua. Syynä suosion vähyyteen oli myös byrokratian raskaus.

Ammattikoulun työssäoppijat myös kiinnostivat. WEB:ssä ei ollut työssäoppijoita oikeastaan ollenkaan. Bie ihmetteli kovasti pitkiä työssäoppimisjaksojamme ja piti sitä erittäin mielenkiintoisena, myös pajojen käyttöä työssäoppimisessa.

Kyselimme myös koulutusmahdollisuuksista alueella. Alueella on paljon koulutustarjontaa 2. asteella kuin myös "high school" tasolla kuin yliopistossakin. Etenkin Antwerpenissä, joka sijaitsee puolen tunnin matkan päässä.

Lounaan jälkeen siirryimme workshoppiin aiheesta sosiaalinen talous ja organisaatio ja toimintamallit Belgiassa ja Suomessa. Myös WEB:n organisaatiomalli herätti kiinnostusta. Keskustelun jälkeen Bie sanoi että he ovat ns. "NGO", eli non governmental organisation. Tämä vaikutti hyvin lähellä suomalaista säätiömallia, jota mm. Jupiter Vaasassa toteuttaa. Näin toimivat ainakin suurimmat pajat Belgiassa. On myös olemassa pienempiä pajoja, jotka voivat olla osana kaupungin omaa toimintaa.

Esittelimme myös Pohjanmaan työpajojen markkinointimateriaalia sekä PajaRock tapahtuman konseptia. Bie

oli näistä erittäin kiinnostunut ja piti ajatuksia hyvänä. Belgiassa vain kierrätyskeskuksilla on yhteinen ilme, mutta ei pajoilla sinänsä. Paja toiminta mielletäänkin paljon myös kierrätystoimintaan ja ravintolatoimintaan, mutta valmennustoimintaa ei tunneta niin kovin hyvin.

Belgiassa on kätevä järjestelmä euroopan rahoituspainotusten suhteen, FLEVA järjestö joka tiedottaa jatkuvasti mihin EU on suuntaamassa tulevaisuudessa rahaa. Tämä auttaa pajoja suunnittelemaan omaa toimintaansa tulevaisuudessa jo hyvissä ajoin.

1.6.2012 klo 08.30-16.00

Oostende, päivä 1

Paikalla: Tero Perälä, Seija Sampo, Yrjö Uurtimo ja Dirk D'hulster

Sisältö:

Dirk Social Economie Oostendesta tuli hotellille esittelemään organisaationsa toimintaa. Esittelyt etenivät keskustellen ja asioita selvennettiin niiden noustessa esiin. Organisaatio oli perustettu vuonna -96. Vuosien aikana heillä on ollut 22 projektia, suurimpana on ollut siivousalan palvelut. Siivousalalla oli viime vuonna työskennellyt n. 380, yhteensä työntekijöitä oli ollut 517kpl. Siivouspalvelut ovat olleet kasvavaa toimintaa ja yrityskauppojen myötä osia toiminnasta on siirtynyt yksityiselle puolelle. Dirk esitteli kaikki 22 projektia vuosien varrelta erittäin tarkasti. Projekteja on ollut yritysneuvonta/starttipalveluista aina laivanrakennukseen asti. He olivat entisöineet vanhan kalastusaluksen museoksi (Amandine) sekä rakentaneet vanhan 1700 luvun mallin (De Lene) mukaan puulaivan jota käytettiin nyt huviretkien järjestämiseen tilauksesta. Projekteja oli vetämässä 1 ammattirakentaja, sekä 2-3 esimiestä palkkalistoilla, lisäksi oli 20 työntekijää jotka saivat työn ohessa ammatillista koulutusta. Yksi työntekijä oli kerrallaan töissä 6kk, yhteensä työntekijöitä oli projektien aikana noin 200/projekti. Projektit kestivät 2,5vuotta kumpikin. Työntekijät olivat työllistyneet avoimille markkinoille todella hyvin, noin 60% oli siirtynyt suoraan avoimille markkinoille.

Workshopin aihe oli vertailua sosiaalisen talouden tulevaisuudesta Suomessa ja Belgiassa sekä muut talousasiat. Ohjaajien palkkaukseen organisaatiossa oli selkeät säännöt: joka viidettä valmennettavaa kohti palkattiin yksi valmentaja. Lisäksi Social Economiessa työskenteli vapaa-ehtoisia eri yksiköissä tiettyinä etukäteen sovittuina päivinä, he saivat 25€/päivä. Kouluyhteistyötä organisaatiossa oli jonkin verran peruskoulun kanssa, josta jotkut oppilaat tulivat työssä oppimaan 20h/viikossa. Koulu valitsi nämä oppilaat "putoamisvaarassa" olevista oppilaista.

Yksi suuri projekti oli myös ympäristöhuoltoprojekti, jossa he siivosivat rannikkoalueita sekä istuttivat puita. Samassa osastossa heillä oli myös samaa Energy Cutters toimintaa kuin Turnhoutissakin, mutta lisäksi myös kattojen eristystä. He hoitivat myös puistoalueiden viitoituksia ja polkujen kunnossapitoa sekä rakensivat ja korjasivat jalkakäytäviä.

Mielenkiintoinen projekti heillä oli myös uusyrityskeskuksen tyyppinen toiminta, jossa heillä oli töissä henkilöitä jotka autoivat aloittelevia yrityksiä kirkastamaan yrityskuvaa, tekemään taloussuunnitelmia yms.

Lisäksi oli toinen projekti, johon osallistuvilla oli vuoden jakso, jossa 6kk he kehittivät ideaansa ja heidän piti päättää sinä aikana jatkavatko he. Loppujen 6kk aikana he olivat yrittäjinä, mutta saivat vain työttömyysturvaa. 100:sta yrityksestä 30 jatkaa, niistä elinkelpoisia on noin 15 kpl.

Belgiassa suurimman palkkatuen (50% elämän loppuun asti) sai yli 5vuotta työttömänä olleista, jotka eivät ole käyneet muuta kuin peruskoulun.

Dirk esitteli meille myös Oostenden alueen myymälöitä, joita oli 3 sekä keskusvarasto johon tuotiin valtaosa tuotteista. Siellä tuotteet lajiteltiin, hinnoiteltiin, kunnostettiin ja jaettiin eri vähittäismyyntipisteisiin alueelle. Vähittäismyyntipisteiden ilme oli siisti, ilmava ja hyvin järjestelty. Niissä oli erittäin miellyttävä asioida ja niiden tunnelma muistutti enemmän hyvin hoidettua antiikkiliikettä, eikä niinkään kierrätyskeskusta.

Huomasimme myös että yhteinen ilme kierrätysmyymälöissä auttoi löytämään liikkeen katukuvasta erittäin hyvin. Tätä kannattaisi soveltaa myös Suomessa.

Belgiassa kierrätyskeskuksilla on todella pitkälle kehitetty uusien tuotteiden innovaatiokulttuuri. Turnhoutissa oli kehitetty jätelevyistä tehtyjä uusia huonekaluja lähes teollisella sapluunalla, Oostendessa oli tehty farkkuhuonekaluja korkkipehmusteella, lipuista laukkuja ja lompakoita, ovistoppareita sekä valopalloja koristeiksi. Heillä oli myös erillinen myymälä pelkille itsekehitetyille designtuotteille Flandersin alueelle, jossa oli myynnissä myös samantyyppisiä omia tuotteita myös Keniasta, Zimbabwesta ja Swazimaasta. Valmistusmateriaaleja olivat mm. limsatölkit, liput, auton renkaat, vanhat rantasandaalit, auton moottorit, pesukoneen rummut jne jne. Tällaista innovaatio ja tuotekehityskulttuuria tulisi kehittää myös Suomessa.

2.6.2012 klo 8.30-12.30

Oostende, päivä 2

Paikalla: Tero Perälä, Seija Sampo, Yrjö Uurtimo

Sisältö:

Aamulla kävimme vierailulla Social Economieen valmistamassa laivassa De Lene. Laiva oli valmistettu 1700 luvun mallin mukaan kuvasta, josta ammattilainen oli tehnyt piirrustukset ja oli rakennusmestarina projektissa. Tämän jälkeen kävimme tutustumassa valokuvanäyttelyyn joka koski tulvien vaikutuksia rannikkoseuduilla. Tila oli hallitilaa jotka olivat vanhoja satamarakennuksia, jotka olivat myös Social Economieen käytössä tarvittaessa. Muuta toimintaa tiloilla ei tällä hetkellä ollut. Tämän jälkeen menimme toiselle puolelle kanavaa lossilla, jossa tutustuimme Social Economien museoksi kunnostamaan kalastuslaivaan Amandineen. Museossa oli aiheena Islannin rannikolle suunnatut kalanpyyntimatkat, johon myös kyseinen alus oli aikanaan osallistunut. Sisällä oli niin pienoismalleja, dokumenttielokuvia kuin valokuviakin aiheesta.

Tämän jälkeen menimme junaan ja suuntasimme Gentin kaupunkiin, jossa tutustuimme paikalliseen Krinwinkelin myymälään Flaamischekaai kadulla. Yleisilme oli yhtenevä muiden alueiden kanssa, ja liike oli huoliteltu kuten muutkin. Tämän jälkeen suuntasimme lentokentälle, jossa kirjoitimme myös raportin aiheesta.

Yhteenveto:

Belgian matka oli mielestäni erittäin hyödyllinen ja matkalla ollut ryhmä täydensi hyvin toisiaan: Yrjön osaaminen opetuksen näkökulmasta, Teron osaaminen liiketoimintaosaamisesta sekä pajatoiminnan kokonaisuudesta sekä Seijan osaaminen itse käytännön työstä sekä sen haasteista olivat loistava kombinaatio ja auttoi varmasti saamaan tietoa jota voi oikeasti soveltaa jokaisella päätöksenteon portaalla.

Belgiassa oltiin huomattavasti Suomea edellä etenkin yhteistyössä ja toiminnan tuotteistamisessa. Omat, ammattimaisen oloiset ja näköiset liikkeet ja tilat olivat aivan toista mitä Suomessa on totuttu näkemään. Myös liikkeiden yhteinen ilme auttoi liikkeiden löytämisessä katukuvasta ja toi yhtenäisen vaikutelman toiminnasta.

Suomessa ollaan Belgiaa edellä koulutuksen ja pajatoiminnan yhteistyössä. Työssäoppimisen hyödyntäminen oli vähäistä, samoin kuin muutkin pajojen tukitoimintojen hyödyntäminen koulutuspuolelta.